

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 30 (397)

Fredagen den 26 juli 1895.

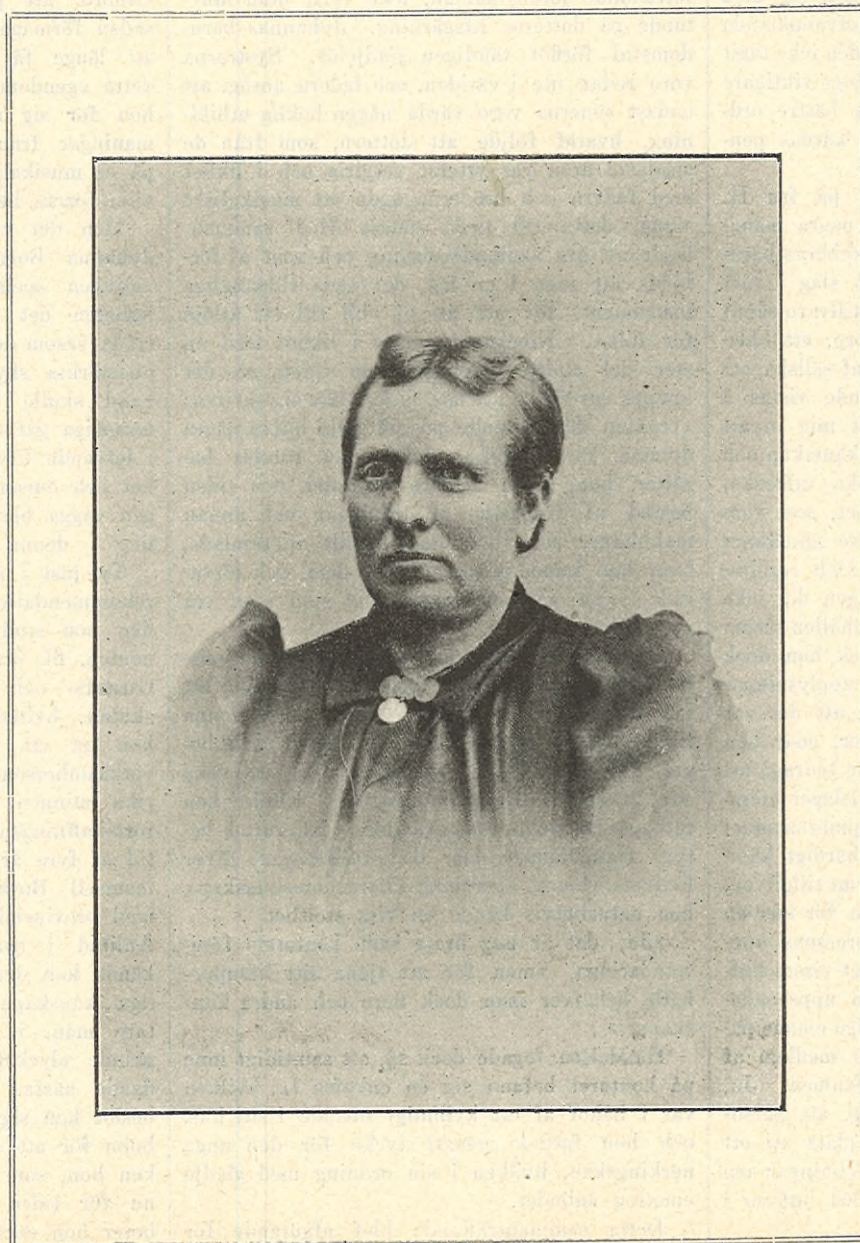
8:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—		Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lös:n:r endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal starv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
--	--	--	---	---	---

Johanna Hedén.

De flesta nutida fackföreningsrörelser afse ju hufvudsakligen att främja föreningsmedlemmarnes förkofran i ekonomiskt och intellektuellt afseende. Många bland dem hafva dock väckt en på flere håll obehaglig uppmärksamhet genom det sätt, hvarpå de samtidigt sökt att spela en roll i de sociala och politiska förhållandena. Det hör icke hit att närmare skärskåda detta uppträdande, som dock har sin förklaring däri, att de allra flesta föreningarna bestå af män, och att det manliga könet är det styrande, så väl i stat som kommun.

Vi hafva dock äfven några kvinnliga fackföreningar, och bland dessa intaga onekligen barnmorskesällskapen ett af de förnämsta rummen, om man tar hänsyn till yrkets vikt och det beroende, hvori hvarenda familj på sätt och vis står till dess medlemmar, hvilket förhållande likväl hittills lämnats hart när obeaktadt, ej minst af det kvinnliga könet. Och ända till för ett tiotal år sedan hade barnmorskorna själfva icke gjort något för att genom en sammanslutning söka få sin ställning och sina

villkor förbättrade, hvilket dock sannerligen i deras, om något yrke, kan anses af behovet påkalladt och af omständigheterna berättigadt.

Förhållandet är ju nämligen så, att under det barnmorskan i sitt ansvarsfulla yrkes utöfning i vissa fall i synnerhet på landsbygden kan jämföras med läkaren (man erinre sig blott de många operativa åtgärderna), så är hennes sociala anseende och ställning likväl sämre än en folkskollärarinnas, hvartill kommer, att de ekonomiska villkoren helt och hållet äro beroende af kundernas godtycke. Hon får nämligen icke »strejka», då hon kallas, men måste nöja sig med hvad man anser »skäligt» tilldela henne i lön för hennes arbete.

Visserligen hafva åtskilliga kommuner nu anställt aflönade barnmorskor, men dels är detta ännu långt ifrån allmänt fallet, dels är lönen mågenstädes löjligt obetydlig (50 å 75 kr. årligen), och slutligen är befattningen på grund af bristande lagstiftning så otrugg, att innehafvarinnan utan dom och ransakning när som helst kan vrakas från densamma.

Låt icke gräset växa på vänskapens väg.

Madame Geoffrin.

Då barnmorskesällskapen vilja råda bot för dessa olägenheter, blir sålunda deras verksamhet af ganska ingripande social betydelse, hvar emot i densamma naturligtvis icke finnes minsta spår af politik. Och deras »socialism» består däri, att de önska att staten eller kommunen eller båda i förening må åtaga sig barnmorskornas aflöning, där ej den enskilde märkar göra det, samt att deras ställning måtte blifva lagligen tryggad, liksom andra offentliga befattningar.

Detta är i få ord det mål, hvartill dessa sällskap syfta. Hittills hafva de tyvärr icke uppnått mera, än att k. m:t hos den i år afslutade riksdagen väckte proposition om barnmorskornas pensionering, hvilken dock trots de ytterst blygsamma anspråken icke lyckades vinna Andra kammarens bifall. Det goda har denna fråga likväl haft med sig, att barnmorskeyrkets tillbakasatta ställning samt dess utöfvarinnors rättmätiga kraf ånyo kommit under offentlig debatt.

Förtjänsten af en sammanslutning inom ifrågasvarande kår tillkommer obestriddigen henne, hvilkens bild i dag återfinnes å Iduns första sida: *Johanna M. Hedén*, född *Bovall*, en kvinna, som innan sjukdomen nedsatte hennes krafter, var i besittning af en så okuflig energi, att få män torde hafva kunnat mäta sig med henne. (I petitionerandet angående ofvannämnda pensioneringsfråga har dock fru Hedén icke tagit någon del, enär hon ansett, att långt viktigare reformer till barnmorskeväsendets bättre ordnande borde gått före frågan om kårens pensionering.)

Min uppmärksamhet blef fäst på fru H. genom en liten tidningsnotis för några månader sedan, hvori förmäldes att Göteborgs barnmorskesällskap, det första i sitt slag i vårt land, vid firandet af sin tioåriga tillvaro sändt fru Hedén, numera bosatt i Örebro, ett hälsningstelegram i hennes egenskap af sällskapets stiftarinna. Då jag för närvarande vistas å samma ort som fru H., föll det mig in att jag borde göra hennes närmare bekantskap och möjligen genom en interview söka utforska, om här icke finnes en personlighet, som vore värd att blifva känd af en större allmänhet åtminstone bland sitt eget kön. Och resultatet blef, att ehuru fru H. för egen del icke var särdeles benägen att blifva framhållen såsom någon märkvärdig kvinna, så gick hon dock villigt in på att lämna alla de upplysningar jag önskade, när hon fick höra, att det var fråga om en plats i Iduns spalter, enär hon förutsatte, att det i sin mån kunde bidra att rikta tidningens bland alla samhällslager utomordentligt stora läsarinnekrets' uppmärksamhet på den sak, för hvilken hon så ihärdigt kämpat, och hvilken hon ännu är så varmt tillgifven.

Fru Hedén har för öfrigt redan för mer än 30 år sedan varit föremål för pressens uppmärksamhet. I början af 1860-talet visste hufvudstadstidningarna berätta om en uppseendeväckande tilldragelse på den kvinnliga emancipationens område, nämligen att en medlem af det svagare könet aflagt fältskärsexamen. Ja, så betydelsefullt ansågs detta steg, att personen i fråga till och med fick en plats uti ett större illustrerad arbete: »Anteckningar om Svenska Qvinnor», hvilket år 1864 utkom i Stockholm och däri det heter:

»Bovall, Johanna M., är en kvinna efter nutidens manér, då man funnit att vårt kön kan duga äfven till något annat än att föra nål och tillreda mat. Mamsell Bovall undergick 1863 inför Sundhetskolegium examina i allt hvad till badare- och fältskärstryket hörer och aflade inför Stockholms magistrat den 7 augusti samma år den föreskrifna eden till utöfvande af nämnda yrke.»

Mamsell Bovall blef dock hvarken badare eller barberare, utan fortsatte sitt yrke som barnmorska, hvartill hon redan i början af 1858 vederbörligen utexaminerats, ehuru en ständig kunskapsörst och åtrå att förkofra sig i allt, som kunde utveckla hennes insikter och förmåga i yrket, drefvo henne till det ofvannämnda för den tiden så märkliga steget af en kvinna.

Men jag förgäter aldeles, att det var en lefnadsteckning jag tänkte framställa, och att man då måste gå i ordning med händelserna.

Johanna Bovall föddes 1837 i ett fattigt klockarehem i Öster-Nerike och var den sjätte i ordningen af de lefvande barnen. Af modern har hon knappast någon annan hägkomst än begravningen. Dock torde det förhållandet, att moderns dödsbringande sjukdom framkallats vid en förlösning genom okunnighet hos den biträdande jordegumman, icke varit utan inflytande på dotterns lifsgärning. Johannas barnomstid förföt tämligen glädjelös. Systrarna voro redan ute i världen, och fadern ansåg, att endast sönerna voro värda någon boklig utbildning, hvaraf följde att dottern, som från de spädate åren var ytterst vetgirig och i likhet med fadern och bröderna ägde ett musikaliskt sinne, detta till trots endast erhöi sammanlagdt ett års skolundervisning och rent af förbjöds att taga i en fiol, det enda tillgängliga instrument, för att att ej »bli till ett åtlöje för folk». Klockarfar ansåg i likhet med en stor del andra fäder på den tiden, att det knappst var skäl i att låta flickor lära sig skriva: »frukten däraf kunde på sin höjd blifva några dumma kärleksbref.» Icke utan rörelse berättar hon, huru hennes bibliotek den tiden bestod af fragment af tidningar och annan makulatur, som hon omsorgsfullt uppsamlade, hvar hon kunde komma öfver dem, och förvarade i en gammal vagg, som stod i en vrå på vinden.

Dog så fadern under hennes konfirmationstid, och Johannas arf blef »50 riksdaler att vid myndig ålder lyfta». Kort efter denna tilldragelse tog hon Gud i hågen och begaf sig direkt till Stockholm för att söka sin utkomst. Framkommen dit, letade hon rätt på ett kommissionskontor. Affordrad betyg, framlämnade hon då prästbetyget, öfver hvilket vitsord »berömlig kristendomskunskap» hon naturligtvis kände en viss stolthet.

»Ja, det är nog bra,» sade kontorets föreståndarinna, »men för att tjäna sitt liffsuppehälle behöfver man dock flere och andra kunskaper.»

Händelsen fogade dock så, att samtidigt inne på kontoret befann sig en enkefru L., hvilken var i behof af ett kvinnligt biträde i sitt hus, och hon fattade genast tycke för den unga nerkingskan, hvilken i sin ordning med glädje emottog anbudet.

Detta sammanträffande blef afgörande för

hela Johannas framtid. Ty i fru L:s familj, hvilken dock lefde under mycket tryckta ekonomiska förhållanden, blef hon behandlad såsom barn i huset, och med tårar i ögonen berättar hon ännu, om hvilken ädel människovän den hårdt pröfvade fru L. var, och huru hon i detta sitt andra hem fick inhämta ett bildningsgrundlag, som sedermera varit henne af ovärderligt gagn. Hon fick bl. a. tillgång till de böcker, som sonen i huset begagnade i Klara skola, och grep med ifver detta tillfälle att förkofra sig i bokligt vetande. Förflöto så några år, då hennes broder, som blifvit skollärare, kom på besök och af fru L. uppmanades att förhjälpa Johanna till några sådana studier, att hon kunde bli i tillfälle att draga nytta af sin ovanliga förmåga och håg för det bokliga. Och som den tiden icke funnos några kvinnliga seminarier eller institutioner af annan beskaffenhet, hvilka hunnit öppna sina portar för det kvinnliga könet, så föreslog fru L. barnmorskeyrket. Och så blef det. Vid 21 års ålder aflade mamsell Bovall, såsom förut nämnts, vederbörliga examina, därvid hon erhöi de amplaste vitsord af professor Cederschiöld. Ja, då hon omedelbart därefter sökte plats i Viby i Nerike, förklarade kyrkoherden därstädes, sedermera kontraktsprosten Gumælius i Örebro, att platsen var alltför ringa för en sådan förmåga, hvilken man icke kunde vänta att länge få behålla. Så när hade hon vid detta egendomliga besked öfvergifvit den bana hon för sig utstakat och följt de ifriga uppmaningar från några vänner, som hört henne på en musikalisk soaré, och hvilka ovillkorligen ville förmå henne att gå in vid k. operans kör.

Men det var icke i sänggudinnornas tjänst Johanna Bovall skulle komma att då och då möjligen spela en god fé. Det var i verkligheten det skulle förunnas henne att uppträda såsom den hjälpande och räddande, fastän obemärkta skyddsanden. Icke med trollspö i hand skulle hon på scenen frammana öfvernaturliga gåfvor vid den nyföddes vagga, men i lefvande lifvet skulle hon genom sin skicklighet och omsorgsfulla vård förekomma, att mången vagga blefve tom, eller att mången nykomling i denna värld kostade sin moder lifvet.

Ty just i rätta ögonblicket fick hon genom rekommendation af professorn vid det läroverk, där hon studerat, erbjudande att följa disponenten, fil. d:r B. och hans älskvärda fru till Gustafs- och Carlbergs kopparverk vid Åreskutan, hvilket då stod i sitt flor. Här fick hon nu ett vidsträckt och mycket mödosamt verksamhetsområde, hvarifrån hon har många rika minnen af sina färder med alla möjliga fortskaffningsmedel bland fjällen. Under en tid af fyra år, som hon tjänstgjorde där, skötte mamsell Bovall äfven, genom korrespondens med provinsialläkaren, platsens stora husapotek. Anlitad i snart sagt alla upptänkliga fall, kände hon det ofta svårt att icke äga tillräckliga kunskaper för att kunna i än vidsträcktare mån, i synnerhet vid de ofta förekommande olycksfallen i grufvorna, hjälpa sin lidande nästa. Och med sin oförtrutna energi beslöt hon sig då för att återvända till Stockholm för att studera på fältskärsexamen, hvilken hon, som sagt, aflade 1863. Ingen torde nu för tiden kunna tänka sig, hvilka svårigheter hon därvid hade att bekämpa.

Sedermera återbördad till ofvannämnda bruk, stannade hon där, tills detsamma blef ställt under administration.

Ungefär vid samma tid var det, som en af hufvudstadens läkare, d:r Lemke, med all gevalt ville, att mamsell Bovall skulle söka uppdraget att i England studera Röda korsets organisation. Hon erhöi också audiens hos nuvarande konung Oskar, som var ordförande i föreningen för frivillig sjukvård i fält. Men till uppdraget hade då redan så godt som bestämts en kvinnlig släkting till nuvarande krigsministern. Men under den ofrivilliga ledigheten studerade mamsell Bovall i stället vattenläkekonsten under d:r Levin i Bie.

Åren 1867—77 var mamsell Bovall anställd i statens tjänst såsom instruktionsbarnmorska vid barnmorskeläroverket i Göteborg. Där under lärde hon sig äfven främmande språk för att komma i bättre tillfälle att följa med utvecklingen af sitt yrke genom tillgång till rikligare litteratur. Vid afgangen från läroverket för att, numera såsom fru Hedén, ägna sig åt enskild praktik, erhöi hon i gifva af direktionen ett par dyrbara kandelabrar, åtföljda af en ytterst smickrande lyckönskan.

Åtskilliga af sina rön och erfarenheter har fru Hedén under olika märken offentliggjort i en mängd tidskrifts- och tidningsuppsatser, som alla vittna om hennes djupa insikter, omsorgsfulla iakttagelser och fina omdömesförmåga. I polemiken har hon med logisk skärpa, stundom godmodigt humoristiskt, men också bitande satiriskt, brutit mången lans med olika tänkande. I några tillfällighetspoem har hon också visat sig mäktig den bundna formen.

Genom resor i Danmark och Norge har fru H. äfven inhämtat kunskaper i såväl barnmorskeväsendet som kvinnosaken i allmänhet samt skref därunder åtskilliga värdefulla resebref.

Ty öfver allt, ute och hemma, samlade fru H. och tillvaratog allt, hvad hon ansåg lämpligt, och ägde slutligen en verklig skatt, som det varit hennes mening att, ordnad och bearbetad, lämna i arf efter sig, då hon plötsligt för två år sedan drabbades af den olyckan, att hela det mödosamt hopförda materialet vid en eldsvåda blef lågornas rof. Fruktorna af mera än 30 års trägna iakttagelser och forskning, dyrbara exemplar af för länge sedan ur bokhandeln utgångna skrifter, verkliga »rariteter», förvandlades till aska; hvilken smärtsam förlust detta skulle vara, kan ju knappast någon annan föreställa sig än den, som möjligen drabbats af en liknande olycka. På samma gång man känner djupt deltagande för fru Hedén, som drabbats af detta hårda slag, måste man också beklaga, att vår på detta område långt ifrån rika litteratur härigenom gått miste om ett säkerligen förträffligt bidrag.

Mycket skulle kunna vara att tillägga, om de ideer, för hvilka fru H. kämpat i sin egen skap af ledarinna af barnmorskerörelsen i vårt land, och om huru väl hennes arbete ännu längre vore behöfligt. Men det redan långt i anspråk tagna utrymmet torde göra det nödvändigt att stanna här för att i en rent saklig artikel af fru Hedéns egen hand vid ett annat tillfälle få framlägga några synpunkter i den så utomordentligt viktiga, men tyvärr allt för litet beaktade barnmorskefrågan i vårt land.

Gustaf Malmkvist.

Sen till, att *Idun* och *Iduns Modetidning* finnas hos alla edra bekanta!

En man.

*När lindarne stodo i fager blom
och sol öfver gräset sken
och fläderns snöhvita rikedom
en vindfläkt smekte så len —
då ut på giljarefärd jag drog
och dig till min hustru tog.*

*Jag delade med dig båd' gods och gull,
jag delade med dig min själ.
Du bräddade lifets pokal mig full,
jag drack till all sorg färdal.
Du var mig ljus och du var mig hård.
Säg, var jag det icke värd?*

*Säg, var jag emot dig sträng och hård,
låg eld ej nog i min kyss?
Hvi lämnar du mig och min ensliga gård,
som ljusligt du hägnat nyss?
Hvi flyr du bort ifrån man och barn
och sliter din kärleks garn?*

*Jag hänger mig fast i ditt hår, din kjol,
jag griper i ångest din hand.
Du får ej försvinna, min dag, min sol,
då mörknar min kärleks land.
Du får ej fly hän, min lyckas tid,
min blomma, min själafrid!*

*Du går! . . . Jag tror ej på lifbet mer,
och sjuk blir min själ och vild.
Och hvar jag i hemmet kring mig ser,
mig möter en hånfull bild.
Du fyller min boning ännu, ännu.
Hvad jag tänker och gör är du!*

*Jag blir dig ej fri, men ej min du är.
Jag famnar ej dig, men luft.
Om giljarefärd mig ett minne tär.
Du skakar en mans förnuft.
Jag ej kan lefoa, och ej jag dör.
— Men något ondt jag gör!*

Fredrik Nycander.

»Pretentionsannonser.»

Mer än en gång har i *Idun* tagits till orda mot bildade kvinnors låga aflöning, och kanske har man till en del häri att söka orsaken till, att de välbekanta frittivire-annonserna äro stadda i märkbart aftagande — man liksom drager sig för att så där offentligt missbjuda arbetsökande. Men i deras ställe finna vi nu så mycket oftare något, som skulle kunna kallas pretentionsannonser, dessa annonser som, efter framställda fordringar på kunskaper, duglighet o. s. v., alla sluta med det stereotypa: Svar med uppgift å pretentioner etc.

För den ytliga betraktaren ter sig det där ju lofvande nog, och kanske är han äfven färdig att belåtet utbrista: Så äro vi då ändtligen komna därefter, att en kvinnlig platsökande icke blott får lof att ha pretentioner, utan äfven att framställa dem till vederbörande och därigenom har utsikt att få en skäligen ersättning för sitt arbete.

Granskar man saken närmare, finner man dock föga skäl att glädjas, ty hvad är väl meningen med dessa annonser? Äro de ett erkännande af arbetsgifvaren, att han icke förstår bedöma, hvilken ersättning som bör lämnas för ett visst bestämdt arbete, och att han därför vill låta löntagaren själf uppskatta det till dess rätta värde? Knappast. Bakom ligger nog den gamla tanken, fast klädd i ny dräkt, att få så billig arbetskraft som möjligt, och att detta lyckas, ofta öfver förväntan, ligger i sakens natur.

Det är tryckta tider på arbetsmarknaden, platser och platsökande stå icke i rimligt förhållande till hvarandra, hvarför äfven en annons om ledig plats ådrager sig en uppmärksamhet, större än man kan ana. Många äro de, som vilja svara därpå i hopp att ändtligen få en anställning eller utbyta en dålig plats mot en bättre, men så kommer frågan, hur stora fordringar *vågar* man ha, hur små *kan* man ha. Äro de för höga, skall gifvetvis en anspråkslösare vinna förtädet. Bättre då att nöja sig med minsta möjliga, och så söker man halft förtviflad öfvertyga sig om, hur oändligt små behof man har, och att man nog kan vara förutan både det och det, allt blott för att besegra mängden af besvärliga medtäflare, hvilka man icke känner, men hvilka man vet finnas, och mot hvilka man icke får, icke kan hafva några hänsyn. Segern hemföres också af den, som kunnat nedpressa sina anspråk under alla de andres, men nog är den dyrköpt, ty priset är ju förlorad arbetskraft under en längre eller kortare tid utan motsvarande ersättning, och detta vanligen vid en tidpunkt, då det dock gäller att samla ett öfverskott för kommande dagar, då sjukdom och ålder hindra allt förvärf. De öfrige åter ha ännu en gång fått erfara, hur föga deras arbetskraft skattas, och hur små pretentioner de till en annan gång måste ha för att lyckas bättre.

När man betänker, hur låg aflöning många bildade kvinnor, förnämligast de som hafva sitt arbete inom familjen, måste nöja sig med, kan man icke annat än förväras öfver och beklaga den skefva uppfattning många arbetsgifvare, här husmödrar, ha i fråga om hvad de äro skyldiga personer, anställda i deras tjänst. De skulle anse det i hög grad ohederligt och förkastligt att från en annan taga något, utan att gifva en lämplig ersättning därför, men att afpressa en person största möjliga arbetskraft mot minsta tänkbara betalning tveka de icke ett ögonblick, utan känna i stället tillfredsställelse öfver den »besparing» de härmed lyckas göra. Och dock är kanske arbetskraften det enda kapital, denna person äger, hvarför han äfven under sin krafts dagar måste söka få den så förräntad, att hans ålderdom blir tryggad, hvarförutom han, en gång ej längre arbetsför, skall nödgas vädja till den allmänna barmhärtigheten, i sanning ett alltför hårdt slut på ett sträfsamt lif.

En människas arbetskraft är något alltför dyrbart för att kunna handskas med efter godtycke, och en inknappning på den rättmätiga aflöningen, hvilken låter sig framtingas endast genom löntagarens beroende ställning, kan trots all spetsfundig advokatur aldrig blifva något förtjänstfullt, något att glädjas öfver, utan i stället att blygas öfver såsom varande orättfånget gods, taget från en behöfvande.

Inge.

Af Kristina Nilsson,

grefvinna Casa-Miranda, vår världsfrejdate landsmaninna, som nu efter mångårig frånvaro åter gästas sitt fädernesland, önskade naturligtvis de svenska kvinnornas blad bringa sina talrika läsarinor öfver hela landet en bild och, om möjligt, en personlig hälsning. Genom godhetsfull förmedling af den familj, inom hvilken en nära förestående familjehögtid närmast föranledt grefvidan Mirandas besök i Sverige denna gång, har ock den celebra konstnärinnan haft vänligheten gifva Idun löfte om ett färskt porträtt och »några rader». Det beklagansvärda dödsfall, som så störande ingripit i bröllopstilldelserna mellan fröken Schander och jur. kand. Nilsson, har emellertid äfven härvidlag antagligen kommit hindrande emellan, så att vi ej — som vi ämnat — i detta nummer kunna bjuda på denna för alla svenska systrar kära hälsning från den ryktbara sångerskan. Till nästa nummer ha vi emellertid, med stöd af grefvidans älskvärda löfte, det bästa hopp att äfven kunna infria vårt.

För de små hushållskassorna.

Göteborgs skolkök har lämnat en serie matsedlar afsedda för dem, hvilka måste inrätta sig efter knappa tillgångar. Då dessa matsedlar utan tvifvel innebära mycken lärdom för de små hushållen, återgifva vi dem här nedan. Portionerna äro beräknade för en familj, bestående af man, hustru och tre barn (en gosse 11 år, en dito 8 år, en flicka 4 år). Kosten har i skolköket uppgjorts till fyra fullvuxna arbetare såsom fullt motsvarande detta hushålls behof, och detta har vid flere prof befunnits ganska rikligt tilltaget.

Första veckans matsedlar se sålunda ut (kostnaden beräknad i öre):

Söndag: Frukost (malkaffe, smör och bröd). Malkaffe 8 teskedar = 30 gr. 3; grädd, (mjölk till barnens kaffe) 4; socker $\frac{1}{2}$ hg. 3; margarin $\frac{1}{2}$ hg. 6; bröd, 4 kaker 16 = 32 öre.

Middag (stekta lever, potatis, mjölk och bröd). Lever 1 kg. 15; flottyr 1 hg. 10; potatis 2 l. 8; mjöl och kryddor 1; mjölk 2 l. 10; bröd 2 kaker 8 = 52.

Afton (ölost och bröd). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; dricka $\frac{1}{3}$ l. 3; bröd 3 kaker 12 = 23 öre.

Summan för tre måltider 1 kr. 7 öre.

Måndag: Frukost (hafresoppa, smör och bröd). Diet. hafremjöl 6 matskedar 2; vatten 2 l.; socker och salt 1; margarin $\frac{1}{2}$ hg. 6; bröd 3 kaker 12 = 21 öre.

Middag (sill, kokt i kort spad, potatis). Sill $\frac{1}{2}$ tjog (färsk) 15; peppar, salt 1; lagerblad 2; potatis $2\frac{1}{2}$ l. 10; bröd 2 kaker 8 = 35 öre.

Afton (rågmjölsgrot, mjölk och bröd). Rågmjöl $\frac{1}{2}$ kg. 17 öre 9; vatten 2 l.; mjölk $1\frac{1}{2}$ l. och salt till gröten 8; bröd 3 kaker 12 = 29 öre.

Summa för tre måltider 85 öre.

Tisdag: Frukost (ölost, sill från föregående dag och bröd). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; svagdricka $\frac{1}{2}$ l. 3; bröd 4 kaker 16 = 27 öre.

Middag (lefverbiff och potatis). Lefver 1 kg. (oxlever) 15; flottyr $\frac{1}{2}$ hg. 5; hvetemjöl 3 matskedar, lök, salt, peppar 2; potatis 2 l. 8; bröd 2 kaker 8 = 38 öre.

Afton (hafregrynsgrot, mjölk och bröd). Hafregryn 3 kaffekoppar = 4 hg. 12; vatten 3 l.; salt och socker 1; mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; bröd 2 kaker 8 = 29 öre.

Summa för tre måltider 94 öre.

Onsdag: Frukost (varm mjölk, bröd, smör till husfadern). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; bröd 4 kaker 16; margarin 25 gr. 3 = 27 öre.

Middag (palt, mjölk, smör, bröd). Blod 7 dcl. 14; svagdricka 4 dcl. 3; rågmjöl 8 kaffekoppar = 4 $\frac{1}{2}$

hg. 8; flottyr $1\frac{1}{2}$, matsked 3; sirap $\frac{1}{2}$ kaffekopp = 1 hg. 4; kryddor 3. Mjölksås: margarin 1 matsked 3; mjölk $\frac{1}{2}$ l. 3; salt, peppar, mjöl 1; bröd 2 kaker 8 = 52 öre.

Afton (uppvärmd palt, mjölk, bröd). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; bröd 3 kaker 12 = 20 öre.

Summa för tre måltider 99 öre.

Torsdag: Frukost (hafresoppa och bröd). Diet. hafremjöl 6 matskedar 2; salt och socker 1; bröd 4 kaker 16 = 19 öre.

Middag (ärter, fläsk, bröd). Rygghack $\frac{1}{2}$ kg. 10; ärter 1 l. = 8 hg. 18; kryddor 3; bröd 2 kaker 8 = 39 öre.

Afton (sill, potatis, bröd). Sill 2 st. hemsaltade 8; potatis $1\frac{1}{2}$ l. 6; bröd 3 kaker 12 = 26 öre.

Summa för tre måltider 84 öre.

fredag: Frukost (ölost och bröd). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; svagdricka $\frac{1}{2}$ l. 3; bröd 4 kaker 16 = 27 öre.

Middag (lappskojs och bröd). Oxlever $\frac{1}{2}$ kg., något flottyr 10; potatis 3 l. 12; salt, peppar och lök 2; bröd 2 kaker 8 = 32 öre.

Afton (rågmjölsgrot, mjölk, bröd). Se måndags afton, 29 öre.

Summa för tre måltider 88 öre.

Lördag: Frukost (hafresoppa och bröd) 19 öre.

Middag (sill på glöd, mjölk, bröd). Sillar 3 st. 12; potatis 2 l. 8; bröd 2 kaker 8; 2 l. tjärnmjöl 6 = 34 öre.

Afton (uppvärmd lappskojs, mjölk, bröd). Mjölk $1\frac{1}{2}$ l. 8; bröd 2 kaker 8 = 16 öre.

Summa för tre måltider 69 öre.

Maten för hela veckan 6 kr. 26 öre.

Andra veckans matsedlar ha följande utseende:

Frukostar.

Söndag. Malkaffe, smör och bröd 32. Måndag. Hafresoppa, smör och bröd 21. Tisdag. Ölost och bröd 27. Onsdag. Varm mjölk och bröd 27. Torsdag. Hafresoppa, smör och bröd 21. Fredag. Ölost och bröd 27. Lördag. Hafresoppa, smör och bröd 21. Summa 1 kr. 76 öre.

Aftnar.

Söndag. Ölost och bröd 27. Måndag. Rågmjölsgrot och mjölk 29. Tisdag. Hafregrynsgrot 29. Onsdag. Dricka och bröd 24. Torsdag. Sill och potatis 28. Fredag. Rågmjölsgrot och mjölk 29. Lördag. Uppvärmd fiskpudding och mjölk 10. Summa 1 kr. 76 öre.

Middagar.

Söndag (lefverkaka och järnvägskrämm). $\frac{1}{2}$ kg. lefver 10, risgryn 2 kaffekoppar = 3 hg. 8; fläsk 1 hg. 10, salt och peppar 2; sirap $\frac{1}{2}$ kaffekopp = 1 hg. 4; bröd $1\frac{1}{2}$ kaka 6 = 40 öre. Järnvägskrämm: Vatten 6 kaffekoppar = 1 l.; sirap 3 matskedar = 80 gr. 3; ättika 3 matskedar 1; potatismjöl 1 liten kaffekopp = 1 hg. 4; 1 stång kanel 1; mjölk 1 l. 5 = 14 öre.

Måndag (spickesill, potatis, tjärnmjöl). Sillar 3 st. (hemsaltade) 12; potatis 2 l. 8; tjärnmjöl 2 l. 6; bröd $2\frac{1}{2}$ kaker 10 = 36 öre.

Tisdag (sluring och bröd). Rygghack $\frac{1}{2}$ kg 10; vatten 3 l.; hafregryn $\frac{3}{4}$ kaffekopp = 75 gr 2; sopprötter 6; 1 l. potatis 4; kryddor 2; bröd 2 kaker 8 = 32 öre.

Onsdag (fiskpudding, potatis och bröd). Blockfisk (maskinrifven) 127 gr. 13; risgryn 2 kaffekoppar 8; mjölk och vatten 2 l. 5; flottyr $\frac{1}{2}$ hg. 5; potatis 2 l. 8; peppar och salt 1; margarin 25 gr. 3; mjöl 2 matskedar 1; bröd 2 kaker 8 = 51 öre.

Torsdag (blodpannkaka). Blod 5 dcl. 10; svagdricka 3 dcl. 2; rågmjöl 4 kaffekoppar 4; sirap 3 matskedar 3; njurtalg 3 matskedar 6; kryddor och jäst 5; bröd 2 kaker 8 = 38 öre.

fredag (hafregrynsgrot och mjölk). Hafregryn 3 kaffekoppar 12; vatten 3 l.; salt och socker 1; mjölk 2 l. 10; bröd 3 kaker 12 = 35 öre.

Lördag (knackwurst och potatis). Korfvar 3 st. 25; flottyr $\frac{1}{2}$ hg. 5; potatis 2 l. 8; bröd 2 kaker 8 = 46 öre.

Summa för hela veckan 6 kr. 44 öre.

En »lady» är den kvinna, som ej blott har uppsåtet att göra hvar lefvande varelse, som kommer i hennes väg, lyckligare, utan ock förstår konsten att göra det.

Miss Willard.

Stackars örat!

Populär medicinsk föreläsning

för Idun af * * *

Mina damer af Idun, mina herrar!

Af skapelsens herre har skapelsens krona erhållit fem sinnen, nämligen synen, hörseln, lukten, smaken och känslan. Teosofier och spiritister lära hafva upptäckt ett sjätte, det så kallade astralsinnet. Härom förtälja dock icke de medicinska böckerna något, ej heller mitt konversationslexikon, men det betyder ej så mycket, ty det kan ju hända, att mina auktorer ej följt med vetenskapens framsteg.

Hvilket sinne är nu det förnämsta?

Ja, därom tvista ännu de lärda.

»Synsinnet är numro ett,» säger ögon-doktorn.

»Hvad?» utbrister badläkaren, »ögat, denna lilla tingest? Nej pass, huden med det ofantligt stora känselorganet, utgrenadt mellan de 5 millioner porerna, är naturligtvis det förnämsta.»

»I mitt tycke är tungan det bästa,» smackar läckergommen och slickar sig om munnen vid tanken på Iduns alla rara matrecepter.

»Tvi dig, krasse materialist,» ropar förtrytsamt ylle-idealisten professor Jæger, »lukten är odisputabelt det finaste sinnet, vet du inte, att jag har gjort den upptäckten, att själen sitter i näsan?»

Stackars öra!

Ingen tager dig i försvar mer än jag, och min storhet — ja den är tyvärr ej känd ännu och långt mindre erkänd, »men jag er icke död end,» sade Björnson, när det blef fråga om hans storhet och Shakespeares.

Men icke dess mindre vill jag för samtid och eftervärld utropa och det så högt jag förmår: hörseln är det bästa, finaste och yppersta af alla de sex sinnen, det astraliska härtu och inbegripet! Detta är ju själfklart eller hur, min vän?

Nog strålar himlen vackert asurbå, visst doftar liljekonvaljen ljufvigt skönt, nog smakar smultronet utomordentligt godt, och visst är det varma tallbarrbadet skönt, men hvad är jordens härlighet mot att höra på de orden: »min älskling!»

Kan väl himlens salighet öfvergå detta: »Jag älskar dig?»

En obeskedlig fritänkare, säkerligen en gammal knarrig ungar, har en gång i ett anfall af dåligt lynne sagt, att det icke finnes någon Gud, ty människan är skapad ofullkomlig, särskildt är örat ett fuskverk, och en Gud måste göra allting mönstergiltigt och fullkomligt.

Så långt vilja vi ej gå, men onekligen är örat styfbarnet bland sinnes-syskonen i det afseendet, att det är så litet skyddadt, ja nästan värlöst mot yttre obehagliga intryck och påverkningar. Hörseln lär vara det sista sinnet, som en döende förlorar, därför bör man vara tyst och stilla vid dödsbädden.

Till exempel om det kommer »ett skrap i ögat», får man tämligen lätt bort det genom att blåsa litet strösocker i ögat, men en insekt i örat — det är mycket värre. Om ögat bländas helt plötsligt af för starkt ljus, kan man lätt skydda det genom att blunda eller hålla handen för; om en olidlig stank söker tränga sig in »i själens boning», kan ni stänga »dörren» genom att

knipa ihop näsborrarna; om jag vid bärplockning råkar få något obehagligt på tungan, kan jag genast spotta ut det; mot vinterkylan hjälper pälsen och mot solstrålarna parasollen och så vidare, men oftast är ni ur stånd, högtärade, att bevara hörselnerven för otäckt buller, ty att stoppa fingrarna i öronen hjälper föga eller intet.

Se här för bättre minnes skull ett par exempel.

Vi tänka göra en järnvägsresa, men hindrade och uppehållna af hvarjehanda omständigheter, komma vi fram i sista minuten och måste skynda in i just den kupén, som konduktören behagar öppna, vi måste, oaktadt vi där skymtade åtskilliga barnansikten i fönstret. Nu äro vi ju icke några hundturkar, som vilja slakta eller äta barn eller på annat sätt göra illa åt »de söta små». Men att resa i samma kupé som ett par ostyningar, väl försedda med trumpeter, trummor och andra så kallade musikaliska leksaker, det blir dock i längden en smula tålamsodspröfvande äfven för skäligen starka nerver. Om de ändå ville sitta stilla, gudsänglarna, men som ett par praktiska prof på perpetuum mobile rusa de från det ena fönstret till det andra utan spår af respekt eller tanke på, att gammalt folk har liktornar. Pappa ser röd och arg ut, mamma har ett drag af slö resignation i det bleka ansiktet, ingendera är just konversabel eller sällskaplig af sig. »Lillan» byter om lek; hittills har hon nöjt sig med att flyga upp och hoppa och guppa samt dessemellan falla ihop som en tom mjölsäck; nu vill hon för omväxlings skull taga litet lunggymnastik. Med en beundransvärd uthållighet och en energi, som vore värd en bättre sak, börjar hon att skrika, som om hon sutte i ett skrufstäd, men det gör hon inte precis, fastän hon sitter i en grannlaga situation.

»Om jag vore kung,» sjunger herr Öd-mann.

Om jag bara vore generaldirektör för kungl. majestäts nådiga järnvägsstyrelse och det blott för en enda dag, skulle jag göra mig odödlig i världens kulturhistoria genom att införa — barnkupéer.

(Bäste herr redaktör!

Var god och sänd vår järnvägsstyrelse detta nummer af Idun och fråga herrarne, om vi inte kunde få barnkupéer också på tågen.)

Skönt! Nu stannar tåget, men blott ett ögonblick.

Fort ut härifrån och in i en annan vagon!

O grymma öde! Nu kommo vi ur askan i elden! Vi resa *aldrig* mer i 3:dje klass, detta hafva vi så ofta lofvat oss, och hädaneftir blir det allvar af: i ena halfvan af vagnen har ett rökande, supande, kortspe-lande och svärjande sällskap arbetare slagit sig ner, de sjunga, nej skråla slagdängor med ackompagnement af det oundvikliga »piglocket» — i den andra halfvan sitter en flock frälsningsoldater, hvarenda en be-väpnad med en guitarr, de äro nu ute på härnadståg och krigsbasunen skallar.

Hu! Vi lämna nu underklassen och uppsöka öfverklassen, dit vi egentligen höra, utom när vi »fara på tåget». —

En vidtberytad andlig vältalare håller sin profpredikan i det stora templet, som är proppfullt af åhörare. Trängseln är olidlig, och värst äro de, som ej på år och dag

varit i Guds hus, och för hvilka alltså det hela i dubbelt hänseende har nyhetens behag.

Den arme predikanten utströr med fulla händer sina retoriska blomster, men de drunkna tyvärr alla i en ocean af harklingar nysningar och hostningar. Man skulle snarare tro sig vara kommen till ett lasarett för lungotspatienter än i en kyrka.

(Forts.)

»Ej så farligt, som vi göra det till».

L dessa ord sammanfattar en husmor sin uppfattning af den brännande tjänarinnefrågan och nedlägger sina ovanligt optimistiska erfarenheter i följande skrivelse till Iduns redaktion, som väl kan förtjäna beaktas bland de talrika utlåtanden af mera nedslående art, som på sista tiden så ofta kommit oss tillhanda:

Man måste medgifva, att det är en *konst* att få dugliga tjänare, men det beror till största delen på husmödrarna själfva, om de få det eller ej.

Min erfarenhet har varit den: *visa dem aldrig, att de äro oombärliga.*

»Huru går det till?» kanske många fråga. Ja! jag vet det knappt själf, men tror helt visst, att ännu ingen tjänare i mitt hem känt sig vara oombärlig. Det första af alla villkor är — utdela aldrig en befallning, som du ej vet dig kunna, om så behöfves, själf utföra. Ty i fall af ohöflighet eller gensägelse skall du kunna utträtta den ordre, du gifvit, själf. Du måste så sätta dig in i alla en husmoders plikter och omsorger, att du själf är kompetent sköta de göromål du fordrar af andra.

Känn dig aldrig beroende af dina tjänare, och jag är säker, att de gärna erkänna dig vara öfverhufvudet och underordna sig dig.

En viktig sak är ock: »Gif dina befallningar bestämdt och tydligt, väg dem noga innan de uttalas.» En befallning, en gång gifven, får ej återtagas, om ej öofverstigliga hinder kommit i vägen därför. Då jag städslar en tjänarinna, uppgifver jag i minsta detalj hennes göromål och mina fordringar. När hon så väl inträdt i min tjänst, följer jag henne från göromål till göromål första tiden, till dess hon ordentligt har reda på, huru *jag* vill hafva det. Ty jag vill bestämdt påstå, att det finnes ej två husmödrar, som ha samma ordningar, samma seder och bruk.

Jag har haft många dåliga tjänare, ja, till och med sådana, som bestulit mig. Om jag blef häftig och ond, vann jag aldrig något öfver dem, men väl med lugn och allvar. Öppet, utan svek har jag försökt komma på deras dåliga sidor, gifvit dem en, ja flere varningar; har detta ej hjälpt, har jag skilt dem från min tjänst och har ännu aldrig haft något obehag däraf. Jag har ock haft många, som låtit sig rättas och blifvit goda tjänare, till och med bland de bästa.

Sträng har jag nog varit, men försökt vara rättvis och tagit mig till vara för att i öfverilning fara ut emot dem. Jag har funnit detta godt och sett till och med den ohöfligaste falla till fota.

Jag tror, att om en matmoder ej är rädd för hvilket arbete som helst inom hemmet

och tjänarne se detta, *de* i sin mån villigt och utan knot sköta sitt arbete och sina ofta ganska tunga göromål.

Vi äro många personers hushåll, och alltså hafva mina tjänare ett ganska sträfsamt arbete, jag måste dock säga, att bra sällan har jag sett sura miner. De må hafva varit längre eller kortare tid, vi hafva dock nästan alltid skilts åt i godo. Och har någon gång så händt, att vi skilts åt i osämja och jag ransakat mig efteråt, har jag kanske funnit, att äfven *min* häftighet bidragit till missförhållandet. Om jag varit lugnare, hade allt varit godt. Jag måste ställa större fordringar på mig än på dem.

Tänker jag härpå, bemöter deras ovillighet och ohöflighet med lugn och allvar, är jag nästan säker att få rätten på min sida. Jag kan ju själf icke säga mig vara vid ett ständigt godt lynne — huru skall jag då begära af dem, som draga hela dagens tunga, dag efter dag, att de skola ständigt vara vid ett godt och jämnt lynne. Det är helt enkelt en orimlig begäran. Vi ställa stora fordringar — det kan nu ej hjälpas, så är det i alla fall — på våra tjänare, men ställa vi ock stora fordringar på oss själfva? Nej, helt visst ej.

Hvad angår betyg, fäster *jag* mig ej synnerligen därvid. Vi kvinnor hafva i allmänhet för godt hjerta, och om *vi också vilja* skriva ett sanningsenligt betyg, göra vi det dock ej i de flesta fall, om betyget därigenom skulle blifva till tjänarens nackdel. Vi tycka det är svårt skicka af en tjänare med ett dåligt betyg, väl vetande, huru svårt det blir för henne att åter få plats. Mången kan också hafva ett allvarligt uppsåt att blifva en bättre människa, och vi kunna med vårt betyg förstöra denna goda föresats. Hvem vill väl vara orsaken till en människas undergång, hvem vill kasta första stenen? Hellre *intet* betyg ifrån mig än ett dåligt.

Är det väl också alltid så, att ej betyget är skrivet af oss i uppbrusningens ögonblick och understundom ganska orättvist?

Ledighet gifver jag mina tjänare så ofta jag kan; de måste liksom jag njuta lugn och hvila ibland ifrån sitt stränga arbete.

Tala vi nu om löner, må jag väl säga, att de äro dryga, men ej *för* dryga. För tjänarne, liksom för oss, äro nu alla lefnadsomkostnader dyrare, och vi vilja alltid se dem prydliga och snygga. Tänker jag på ett stort hushåll, huru får ej där till exempel kokerskan sträfva och arbeta. Det är ej ensamt mat vi fordra af henne, vi fordra ordning, renlighet och punktlighet. Hon är väl värd sin lön. En husjungfru likaså, vi fordra äfven af henne ordning och punktlighet. Intet får brista i dessa saker. Är det ett hushåll med endast en tjänare, har hon sannerligen en hel del arbete och förtjänar säkert sin goda lön.

Nutidstjänarne äro nog i viss mån förslappade, men det är ej hälften så farligt, som vi göra det till. Håll dina tjänare till ordning och arbetsamhet, var själf arbetsam, vänlig, lugn och *rättvis* framför allt, och vi skola alla erfara, att nutidstjänaren ej är sämre än förr.

Gif hvar och en det honom tillkommer. Bygg ditt hem på sann gudsfuktan, och allt skall vara godt och blifva godt.

F. O.

Möblering och Dekorering
af våningar verkställes stilriktigt och elegant.
Största urval af goda modeller uti olika stilarter.

**Sängar och Sängkläder, Möbeltyger,
Mattor och Gardiner m. m., m. m.**

**Carl Johansons
Möblerings-Affär.**
Drottninggatan 45. 1 och 2 tr.

”Bärstudier”.

II.

Blåbär och hallon.

(Forts.)

Hallonsirap. Friska hallon stötas och sätts å sido i en temperatur af + 20° till + 25°, för att jåsa, omkring 3 dygn, eller tills gasutvecklingen upphört; då utpråssas den jästa massan och den därvid erhållna saften uppkokas först och ställes därefter några dagar å sido samt afhålles sedan varsamt från bottensatsen och filtreras genom löst, med vatten fuktadt papper. Af 10 delar af denna filtrerade och klara saft beredas med tillsats af 18 delar hvitt socker en sirap. Till de stötta bären kan med fördel tillsättas omkring 2 procent socker. Denna sirap kan brukas till t. ex. kinin, klorsyradt kali, chloral m. fl. medikamenter. Till sirap för medicinskt bruk bör man om möjligt söka få rörsöcker; man akte sig för blåhvitt socker. Denna hallonsirap bör förvaras på kallt ställe och får icke vara möjlig eller jäst.

Syltade hallon. Till 1 kilo rensade hallon tages lika vikt bästa socker samt $\frac{1}{3}$ liter (= 1 kvarter) friskt vatten. Då sockerlagen är skummad och rätt tjock, läggas bären varsamt, få koka 10 å 15 minuter; vid hvarje uppkok aflyttas grytan, syltet skummas och skakas sen väl, på det att lagen väl må fylla bären, som annars blifva fula och grötiga. Vid inköp af hallon bör man se till, att de äro fullt friska, ej vissna eller vattiga, ej heller hårda och omogna samt ej innehålla maskar, som ofta bruka finnas i hallon.

Hallon syltade hela. Sedan hallonen äro rensade och vägda, tages härtil lika vikt socker, som doppas i friskt vatten och sättes på elden att koka. Sockerlagen skummas väl, så att den blir alldeles klar. Hallonen läggas i ett djupt fat, och då sockerlagen är kall, slås den öfver bären, som få stå sålunda i 3 dygn, hvarefter de försiktigt hållas öfver ett durkslag af porslin att lagen må väl afrinna. Därefter kokas lagen, tills den blir så tjock, att den nästan trådar sig mellan fingrarna, då bären läggas att sakta koka några minuter. Ösas upp i glasburkar, som öfverbindas. På detta sätt kokade hallon, förblifva hela, hvarför syltet blir ovanligt vackert. Särdeles passande till garnering af finare kakor, glacer m. m.

Hallonsaft med ättika och socker. 3 kannor (= 8 liter) hallon sönderkrossas väl med en tråstöt. Härpå slås ett stop (= 1 $\frac{1}{3}$ liter) fin vinättika och allt blandas väl. Massan hålles på en hårsikt att afrinna och bör få stå ett dygn, hvarunder moset flere gånger omvändes, på det att saften må väl afsöndras. Nu väges till den klara saften lika mycket socker, hvarefter den under 15 minuter kokas i syltkittel. Den bör ungefär rinna så tjock som olja. Under kokningen skummas den väl, och då den kallnat, slås den på buteljer, som korkas och hartsas. Kan i åratall gömmas i god källare.

Hallonbrännvin. Lika mycket hallonsaft och starkt brännvin blandas och till hvarje 1 $\frac{3}{4}$ kanna (4 $\frac{1}{2}$ liter) däraf tillsättes 1 R (425 gram) socker. Konjak tillsatt med litet kanelolja kan användas i stället för brännvin.

Fransk hallonkräm. 1 kilo väl mogna hallon vridas genom fin silduk. Denna saft vispas med 10 äggulor, 1 tekopp franskt vin eller marsala och 150 gram strösocker. Detta sättes öfver elden, vispas till hårdt skum, men får ej koka, aflyftes och slås upp på geléskål, garneras med sockerbröd eller biscuits.

Hallongelé. Tag 8 liter hallon till 1 liter hvita vinbär, koka dem tillsammans i litet vatten och låt saften utan pressning afrinna genom silduk. Väg saften och tag lika vikt socker, koka detta, skumma väl, då blandningen sjuder upp, och låt den koka, tills den faller från skumsleffen i klara, sega droppar. Töm då genast geléet i burkar, låt det kallna och betäck det sedan, förvaras på fuktfritt ställe, där det ej är varmt.

Hallonkallskål. 1 $\frac{1}{2}$ liter hallon stötas sönder med tråstöt eller pressas med silfversked och passerars jämte $\frac{1}{2}$ liter franskt vin och $\frac{1}{2}$ liter vatten genom fin sikt. Lagom socker och citronskifvor inblandas. Ett större isstycke tillsättes strax före serveringen. Sockerkaka ätes härtil.

Sannolikt har jag nu alltför länge tagit Iduns älskvärda läsarinners tid och tålmod i anspråk. Jag vill nu blott till slut lämna ett utmärkt recept från vårt broderland Finland. Det är på

Sylt af hallon och röda krusbär. 6 kilo socker kokas med vatten till vanlig lag, som väl skummas. Häri lägges 8 stop (= 10 $\frac{2}{3}$ liter) halfmogna, stora, röda krusbär, förut väl sköljda och snoppade. Från första uppkoket böra krusbären koka drygt 2 timmar, det måste röras väl i syltkitteln, ty krusbären brännas lätt vid och vilja ock fastna vid botten. Så lägges 3 stop (= 4 liter) mogna och väl rensade hallon, som kokas 15 å 20 minuter med krusbären. Denna sylt bör blifva mycket stadig, nästan liknande marmelad, passar därför särdeles väl att lägga mellan tårbottnar, antingen med eller utan vispad gräddskum öfver. Själff har jag icke kokt denna sylt, men har ätit däraf och funnit den utsökt god. Den har en något sylrig smak, starkt påminnande om fransmännens »raisiné», en slags utsökt fin drufsylt, bestående af mycket saftiga drufvor och kvitten, oftast tillsatt med päron.

Mätte någon af dessa beskrifningar finna nåd inför Iduns läsarinners ögon! De äro ej skrifna för de visa och erfarna, de hafva ju Hagdahl att stödja sig till i tveksamma fall; skulle någon ung oerfaren husmoder hafva ringaste nytta af mina hallon- och blåbärsstudier, vore mig kärt. Au revoir tills »lingonstudierna» börja!

S. B.

* * *

»Bärvän» har äfven insändt några originella recept, som förtjäna uppmärksamhet, af hvilka vi tacksamt meddela följande tre: Hallonkaka, »Julklapp» och »Spetskolor i snö».

Recept å hallonkaka. Baka fin smördeg; tag ut 2. ne bottnar, stora som yttre kanten af en flat tallrik, gör en »kolossal ring», fäst den omkring den ena botten; gräddas i ugn jämte den lösa degskifvan, som sedermera skall bli lock.

När kakan är färdiggräddad och nära kall, fylles den med i isskåpet ett par timmar förut förvarade, väl insockrade hallon, som beläggas med ett »helt berg» af snö = hårdt gräddskum. Den lösa botten eller locket *uddas ut* i kanten med en sax eller passande formjärn, hvarefter med ett felfritt glasrör stickas runda hål i figurer eller rader, men närmast kanten böra hålen vara vidast hvartil en *stål*-fingerborg kan användas. Nu trycker man varsamt detta genombrutna lock på gräddskummet, då »snön» strax stiger upp genom ringarna till den höjd man själf önskar. För effektens höjande kan man garnera hvarannan ring med hallon. Serveras med vispad grädda i skål.

»Julklapp». För dem som ha tid och lust att *noga passa* en sats trädgårdshallon, afsedda att serveras »au naturel» i kristallskål till desert juldagen eller annan vinterhögtidsdag, lämnas här en säker anvisning därpå.

Har själf en gång försökt och lyckats samt gjorde därigenom en kär familjemedlem helt förtjust på juldagen.

För att åstadkomma surpsen i fråga, påtager man nya, obrukade *glacé*-handskar, vandrar så beväpnad och försedd därjämte med en torr glasflaska eller burk med hals och därtill passande felfri sammetskork, ståltråd samt en bleckflaska med *friskt* vatten ner antingen i egen eller goda vänners trädgård och afplockar själf, med handskarne på, den önskade kvantiteten hallon, hvilka icke få vara *kartiga*, ej heller *mogna*; de skola »väga emellan båda». Glasflaskan eller burken hålles *lutande*, på det frukten må *glida* ner och bären ej *stöta* hvarandra. När glaskärllet är fyllt, sättes korken i och öfverbindes med ståltråden, samt ställes så kärllet genast uti den medhafda vattenbehållaren, hvari det transporterats till det bestämda förvaringsrum, där man har tillreds en zinkbalja fylld med isvatten, *icke enbart is*, ty då skulle hallonen förfrysas.

Att man bör taga af så *sen skörd* som möjligt, faller af sig själf; äfvensom att afplockningen ej sker, förrän daggen hunnit fördunsta.

Det blir ett »styft arbete» att dagligen passa på att sakta vända hallonflaskan äfvensom att noga tillse, det vattnet i baljan ej blir för isigt, ej heller för varmt.

Af mycken vikt är, att den smidiga korken sluter väl till, som på champagnebuteljer, på det intet vatten må intränga i flaskan. Ja, besvärligt är det, men roligt, när det lyckas.

Nojsamt vore få höra, om någon enda af Iduns otaliga fruar har en så hallonälskande man, eller

annan kär förvandt, att hon för hans skull ville försöka och — lyckas med den »söta julklappen».

»Spetskolor i snö». Blandad saft (hallon, blåbär) som är tillräckligt söt, *hettas upp* i emaljeradt kokkärl, hvari lägges gelatin i så stor kvantitet, att saften stelnar hårdt.

Nu har man tillreds 12 mindre formar i »spetskulfason», som måste vara förtenta. Dessa fyllas med saften till brädden och sättes i iskåpet att hastigt afkylas (sommardagen bör man tillreda gelée en dag före användandet). När anrättningen skall serveras, ställas formarne på anrättningsfatet, man värmer topparne försiktigt och lyfter så af dem — och där stå nu de »utskjutna projektilerna» färdiga till »aktion». »Snön» börjar nu falla i stora flockar, i form af gräddskum. Här och där placeras kulörta mandarlar och små macronbröd eller i brist däraf några kulörta sockergryn, som ta sig bra ut.

Bärvän.

Från Iduns läsekrets.

Hvad husmödrarna säga.

Petrus Hedbergs uppsats »En liftsfråga för hemmets frid» är så sann, att den väl ej af någon kan bestridas. Och det formulerade tjänstebetyget borde endast tillökas med frågan: godt eller dåligt lynne? Dessa betyg skulle blifva en välbehöflig hållhake på nutidens jungfruförnär, som allt mer börja likna de amerikanska. Önskligt vore därför, om dessa tjänstebetygsböcker så snart som möjligt kunde bli tillgängliga i bokhandeln. De skulle säkert användas af de flesta fruar såväl som af

Fru Lilli.

Flere insändarinnor instämna.

Red.

Från tjänarinnornas eget läger.

Hoppas att Iduns ärade redaktion vill upplåta plats för följande svar till Lisa Schröder.

Att börja med skulle det vara intressant att veta, hvilket släkte vi stackars tjänsteflickor tillhöra, då vi skola utslutas från människosläktet. Det skulle vara roligt veta, om piga på franska är detsamma som jungfru på svenska, eller är det för att visa sin bildning, som Lisa Schröder gifvit oss ett så vackert namn. Jag tror, att det finns många pigor med lika mycket medfödt förstånd som en del förnär, om de blott vore i tillfälle att utveckla det. Så mycket större skäl tycker jag, att en bildad, högsint och ädel fru har att känna ett djupt medlidande med sin stackars piga, som ej förstår att uppskatta Guds härliga natur högre än en hästgardist uniform. Det blir nog ej mycket tid för oss pigor att njuta af naturen; att det är många obehag för pigorna på landet, som ej förekomma i staden, det kan väl ingen förneka.

Alla tjänarinnor äro ej goda och plikttrogna, lika visst som ej alla fruar äro snälla och förståndiga, men det finnes dock båda delarne, det vet jag af 25 års erfarenhet. Att en tjänarinna vill hafva litet reda på, huru hon får det i sitt nya hem, tycker jag ej är något att klaga öfver. Säg mig hvilken arbetare, ämbetsman, butikfröken eller annan som helst, som ej vill veta, huru mycket betalas i lön och hvad man har att uträtta. Skola oss fråntagas alla rättigheter, vore det då ej lämpligt att införa *slafhandel* i Sverige.

Hvad presenter och dylikt beträffar, bruka fruarne ej glömma att själfva omtala dem, då det är fråga om att pruta af några kronor på lönen. Jag tror mig till och med i tjänstehjonsstadgan ha läst, att husbonden är skyldig skaffa tjänaren lämplig bostad och mycket annat, som fruarne glömma bort.

Skulle vi pigor uppteckna alla obetygsamma ord, våra fruar säga åt oss, då de ha sin svära huvudvärk eller äro nervösa eller »dödströta» m. m. dylikt, som vi pigor ej ha tid att tänka på, då tror jag att Iduns spalter blefve alltför hårdt anlitade. Därför trösta vi oss med, att allt sådant är franska, som vi i vår okunnighet ej förstå.

En piga

å flere pigors vägnar.

Hur ordna?

Till Iduns redaktion, Stockholm.

Undertecknad har med intresse läst uppsatserna i Idun med anledning af jungfru-frågan, särskildt

var »Aves» uppfattning tilltalande, och som jag själf starkt funderar på att i höst draga in på jungfru samt ser att »Ave» utfört denna mandat i praktiken, ville jag vördsammast bedja om upplysning, hur man angenämast, klokast, billigast skulle kunna ordna sitt hem utan tjänarinna. Vi hafva 4 rum och kök i Stockholm: familjen består af mig, 40-årig, samt mina tre barn: 19-årig och 12-årig dotter samt 16-årig son. Jag har tänkt mig som en möjlighet att försöka anskaffa pålitlig äldre person, som komme morgon och middag för att hämta vår lagade mat samt kväll; bör detta ej kunna anordnas så, att det blir billigare än med fast tjänarinna, samt så att vi äro fria och oberoende och — framför allt — slippa de tusen »jungfru-bekymren»? Tacksamma för upplysande svar härpå — måhända af »Ave», fru Langlet, »Stenia» eller annan upplyst rådgifverksa i Idun — vore säkerligen ej så få prenumeranter på Idun, och särskildt förbunden vore

Hemkär.

Ur notisboken.

Sorg i stället för glädje. Ett dödsfall, som väckt stor förstämning, inträffade i lördags middag i Wexjö, i det fru *Amalia Schander*, maka till fabriksör C. Schander, efter någon kort tids sjukdom afled i en ålder af 64 år. Inom herrskapet Schanders familj skulle, som känt, i dagarne en familjefest firas, vid hvilken Kristina Nilsson-Miranda, såsom faster till brudgummen, v. häradshöfdingen J. Nilsson, skulle närvara. Bruden är dotter till fabriksör Schander och hans nu afledna maka, född Skoog. Bröllopet, som var utsatt till Kristina-dagen, den 24 d:s, har i följd af den hastigt inträffade djupa sorgen uppskjutits till den 27 d:s, och vigseln kommer då att ske i den trängre familjekretsen.

Fru Aurora von Qvanten, den under signaturen »Turdus Merula» kända författarinnan, bibliotekarien Emil von Qvanten maka, befinner sig för närvarande i hufvudstaden. Hon har företagit den långväga färden från Sorrento, där hennes man för närvarande vistas, till höga nordnorden för att hos dr. Nordenson söka bot för en ögonsjukdom. Fru von Qvanten befinner sig för öfrigt vid god hälsa.

För studier i statens historiska museum uppehåller sig f. n. i Stockholm fröken *S. Mestorf* från Kiel, föreståndarinna för därvarande universitets förhistoriska samlingar. Fröken M. har inlagt stor förtjänst om den nordiska arkeologien genom sina utmärkta översättningar till tyska språket af svenske och danske forskares skrifter. Hon kommer att tillbringa ungefär 14 dagar i hufvudstaden.

Resestipendium åt bildhuggarinnan. Regeringen har tillåtit bildhuggarinnan *Agnes Kjellberg de Frumerie* att under ytterligare ett år innehafva ett på Akademiens för de fria konsternas stat uppfördt resestipendium å 3,000 kr.

Ministerns maka. Den 18 dennes afled i sitt hem i Stockholm grefvinna *Ebba Manderström* i den höga åldern af 83 år. Hon var sedan 22 år tillbaka änka efter utrikesministern i Carl XV:s »stora» ministèr greve Ludvig Manderström. Den äldriga grefvinna hade en längre tid varit sjuklig, men befann sig de senaste dagarne, som det syntes, på bättringsvägen. Det var dock blott ett sista upplammande af lifslågan, som släcktes stilla och i frid.

Till den stora hvilan. I Söderhamn har vid 69 års ålder afledit änkefru *Amélie Centervall*, född *Juhlin-Dannfelt*. Den afledna, som under flere år åtnjutit den ömmaste vård hos därstädes bosatta nära anhöriga, var syster till svensk-norske generalkonsuln i London C. Juhlin-Dannfelt samt befreundad med flera af de förnämligaste familjerna i Skåne och i Pommern.

Ovanligt rikt begåfvad af naturen, följde hon oafbrutet ända till det sista med liflig uppmärksamhet alla viktigare samhällsfrågor, men ägnade särskildt sitt intresse åt kyrkliga spörsmål. Hon ägde en synnerligen omfattande och grundlig

beläsenhet på det teologiskt-vetenskapliga området och kunde med skäl kallas en lärd teolog. Närmast sörjes den bortgångna af två söner och en dotter.

Från systerlandet Finland kommer budskapet, att föreståndarinna för Nya svenska samskolan i Nådendal fröken *Helena Alfthan*, efter långvarigt lidande, den 14 juli gått hadan.

I henne har landet förlorat en af sina bästa och mest pröfvade lärarekrafter. Född i Viborg den 3 februari 1837, har fröken Alfthan sedan sin ungdom oafbrutet med varm hängifvenhet ägnat sig åt lärarinnans mödosamma kall. Efter att hafva genomgått fruntimmersskolan i Viborg, verkade hon som lärarinna i Uleåborg till 1864, då hon antog en guvernantsplats. År 1871 återtog hon sin verksamhet som skollärarinna, först i Borgå och från 1874 i Fredrikshamn, hvares fruntimmersskola och pensionat under fröken Helena Alfthans intelligenta ledning utvecklade sig till en af Finlands förnämsta och mest omtyckta kvinnobildningsanstalter. Efter tio års fruktrik verksamhet därstädes öfvertog hon föreståndarinneskapet jämte en lärarinnepost vid landets äldsta samskola, läroverket för gossar och flickor, och har sedermera innehafvt samma ställning vid nya svenska samskolan.

David Thor.

Några drag ur en »reformators» lefnad.

Skiss för Idun af

Petrus Hedberg.

(Forts.)

Någon ask funno de icke, men så mycket flere enbuskar, och snart voro både och pilar färdiga.

När den första pilen flög högt mot skyn, var det som om skottet hade träffat lille David och dödat hos honom icke blott all blyghet och rädsla för den store, starke prästen, utan äfven all den afvoghet mot honom, som han insupit genom att höra de äldres bittra och hånande tal mot allt hvad präster hette och mot den väntade isynnerhet. Han kastade mössan högt i luften, han hoppade och dansade, och hans jubelrop voro så gälla, att nyfikenheten blef alldeles öfvermäktig hos ägarne till alla de små solbrynta ansikten, som förstulet hade legat och tittat fram i närheten bakom buskar och stenar. För hvarje ny pil, som lämnade strängen, kommo de allt närmare och närmare, och till sist var pastorn omgifven af en hel skara larmande små vildar. Detta var just, hvad pastorn hade beräknat, och det gladdde honom, att hans afsikt haft framgång, men o, huru skar det honom icke i hjärtat att höra de svordomar och många fula ord, som gingo öfver deras läppar!

Hela den dagen talade man i de många små stugorna på ön knappast om någonting annat än om prästen. Nästan alla de gamle hade ju hört, huru han för barnen uppe bland enarne hade sjungit en sång, som lät så för innerligt vacker, och när barnen kommo hem, var det några af de mer kvicktänkta, som hade lärt sig både ord och melodi. Det var

»Du gamla, du friska, du fjällhöga nord.»

Och så pilbågarna — han hade gjort flere — en både åt hvar och en, som lofvat att försöka låta bli att svära — och Nikkes på Naset både var den styfvaste, ja, Olles i Hagen var nog bra han också, och så hade prästen kastat en sten, som var så stor, så stor att... och han hade kastat

den så långt, så långt att... och så hade han berättat för dem en märkvärdig historia om en fattig gosse, som hette David och hade slagit ihjäl en kung — nej du, inföll en annan, en jätte var det, men han själf blef kung — och på söndagsaftonen skulle han i kyrkan visa dem bilder från det heliga landet och af många märkvärdiga män — och han hade en ångmaskin, som inte var större än så här, och — — —

»Hal an skotarna, karlar, säger jag,» sade Knif-Håkan, en lång bängel med ett ärr af ett knifhugg tvärt öfver ena kinden; »han tänker ta oss så här, förstår ni, men jag åtminstone ska snart segla honom akterut. Om du går i kyrkan om söndag, Nils,» det var hans son, »ska jag lappsalfva och kölhala dig, så inte ett enda nåt ska gapa på dig.»

»Ja, såna där prästknepp förstår vi nog,» instämde båtsmans Olle. »Men vi ska visa honom, att Manlösa-bornna inte ä nå' torsk, som låter ta sig på krok. Låter han inte mina ungar vara i fred, ska jag slå igen klyserna på honom och ge honom en ärlig dansk skalle, så det inte ska bli nå väder kvar i blåsbälgen att sjunga psalmer med.»

»Vet ni hvad, pojkar,» sade Nils Johan, en karl med ett vildt utseende, som suttit fem år på Marstrand för dråp, »vi ta med oss en kagge brännvin och ställer till en liten kolifeja i prästgårdshagen och låter honom höra våra psalmer.»

»Ja, det gör vi, ja, det gör vi,» skrek de om hvarandra. »Och vi ska messa, så kalkrappningen ska ramla af prästgården, så mycket som finns kvar af den.»

Då dryckeslaget i prästgårdshagen under det vildaste skräll fortgått en stund — det var väl vid pass ett tjog karlar samlade där — kom prästen gående fram till dem.

»God afton, karlar,» sade han. »Ni har roligt, hör jag.»

»Kommer prästen för att få sig en sup?» frågade Nils Johan hänfullt. »Slå i en bläcka åt honom, Knif-Håkan, och ge honom tionde också. Prästerna få aldrig nog.»

De andra skrattade.

»Nej tack, jag super inte,» svarade pastor Thor lugnt. »Men jag har hört, att ni Manlösakarlar ska vara så starka. Är det någon af er, som vill dra fingerkrok med mig?»

»Det vill jag,» ropade en och sprang upp ur gräset. Det var Gullik på Tangen.

»Ta två finger Gullik,» sade pastorn.

»Å hut, präst,» svarade Gullik med en ilsken blick.

De senfulla fingrarna kröktes om hvarandra och lades öfver axeln på Knif-Håkan. Huru det gick till, kunde Gullik aldrig begripa, men förrän han anade det, var hans finger ådraget, och så ondt gjorde det, att han i häpenheten stoppade det i munnen med ett grymtande läte.

»Ja, ni skulle ha tagit två,» sade pastor Thor. »Men nu ska vi bryta arm. Hvem är styfvast i armarna af er? Kanske ni?» Och han vände sig till en undersätsig, groft byggd karl, som de andre kallade Skaller-Macke.

Jo, han kunde väl försöka.

De lade sig framstupa med hufvudena vända mot hvarandra, stödde armbågarna mot marken och fattade i hvarandras händer. I en handvändning — bokstafligen taget — låg Skaller-Mackes arm nedböjd åt sidan.

»Ni är inte så starka, som jag hade trott,»

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Biks- och Allm. telefon.

Tandläkare dr Geo. Forssmans
 nya preparat för tandernas vård:
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 Hånas & de flesta apotek, parfymaffärer o. hos
 alla handlande. Fästortshandling för Sverige hos
 Bendix, Josephson & C:o, 11 Kegeringsst.

sade pastor Thor. »Det är väl af att ni super så mycket brännvin. Om en ox söpe, kunde han inte dra plogen.»

Nu föreslog han andra kroppsöfningar och idrottslekar, och i allt var han främste man genom sin styrka och smidighet. Karlarna gapade på honom af förvåning. En stor kroppsstyrka förfelar aldrig att göra intryck, hälst på råa sinnen. Till och med brännvinskaggen hade de glömt för sin förvåning.

Då det började skymma, sade pastorn: »Nu slut för i dag. Ta nu er brännvinskagge med er och gå till ett annat ställe med den, om ni inte vill gå hem och lägga er. I prästgårdshagen var det här sista brännvinskallet, så länge jag är kvar på ön, det skall jag vara man för. God natt med er nu, karlar, och Gud vare med eder.»

Några knotade väl, då han gått, och ville trotsa hans tillsägelse, men de flesta menade, att han var »en resonabel karl och inte nån sillmjölke minsann,» och härvid kände de på sina lemmar, som ännu ömmade efter prästens hårdhända tag. De kunde ju gå till Libergs-klacken som vanligt och sup ur kaggen, så anginge det inte prästen.

Men alla gingo icke dit; några af dem begäfv sig hem till sina hustrur, och ännu långt in på natten sutto de och berättade för dem om den starke prästen, huru han hade rundhjulad dem och brutit arm och dragit fingerkrok och spelat pärka — den leken var från Gotland, hade han sagt — och mycket, mycket mera.

Då det blef tomt och tyst i prästgårdshagen, märkte pastor Thor, att han hade slagit in på en rätt väg för att få makt öfver de råa och förvildade sinnena. »En

grof stock skall ha en grof kil,» sade han för sig själf.

Följande dag var han nere vid båthamnen, när karlarna kommo hem från nattens fiske. Sedan han hälsat på dem och sagt några ord om fångsten, vände han sig till en af de äldre och sade:

»Det var gräsligt, hvad det stinker af allt fiskinnanmäte, som ligger här kring bodarna; det känns ju öfver hela ön. Kan ni inte ta bort det?»

»Har han för fin näsa att lukta på det, kan han ju dra åth—e,» svarade en af männen, det var den gamle syndaren Helge Åkeson. »Vi ha inte bedt honom komma hit.»

»Nej, här ska jag stanna, så länge Gud och mina förmän vilja det,» svarade pastorn lugnt. »Men all den här smörjan ska bort. Kommer koleran, är det just i sådan här stank hon trifs bäst. Ni ha väl ingenting emot, att jag skaffar bort det?»

Påminnelsen om koleran gjorde verkan. Hon hade varit där på ön några år förut och härjat svårt i de smutsiga stugorna.

»Ja, vill pastorn skaffa bort det själf, så gärna för oss,» sade båtsmans Olle.

»Spring opp i byn,» sade pastorn till sin namne, lille David, »och bed alla pojkar du får tag i att komma hit, och tag med er några skyfflar och spadar.»

Om en stund var arbetet i full gång. Enligt pastorns anvisning gräfde gossarna här och hvar gropar i sanden, och andra buro eller skyfflade ned den stinkande smörjan i groparna, som sedan öfvertäcktes med sand. Själft arbetade pastorn ifrigast af alla, och härunder sjöng han eller berättade

små roliga historier. Aldrig hade pojkarne haft så roligt, tyckte de.

Men hvad som mest af allt glädde pastorn var, att tre af de yngre männen kommo och hjälpte till, sedan de slutat sitt arbete med att ställa fiskredskapen i ordning.

De återstående dagarna af veckan — det var en måndag pastor Thor hade anländt till ön — använde han till besök i stugorna, och hvart han kom, arbetade han framför allt på att få barnen till vänner och att väcka kvinnornas häg för renlighet och snygghet. Det var som om en sundhetspolis hade kommit till Manlösa och icke en präst. Han talade ju knappast ett ord om Gud, om synd och om rättfärdighet, det förvånade folket i hög grad, men de visste icke, att pastor Thors andra regel i hans stora plan till öns reformerande ljud så: huset skall vara rent och pyntadt, händer och kläder rena, innan man bjuder ärones konung att träda in och hålla gästbud.

(Forts.)

Under juni—augusti hållas Iduns expedition och byrå öppna kl. 10—5.

Innehållsförteckning.

Johanna Hedén; af *Gustaf Malmkvist*. (Med porträtt). — En man; poem af *Fredrik Nylander*. — »Prentationsannonser»; af *Inge*. — Af *Kristina Nilsson*. — För de små hushållskassorna. — Stackars örat; populär medicinsk föreläsning för Idun af ***. — »Ej så farligt, som vi göra det till»; af *F. O.* — »Bärstudier». II: Blåbär och hallon. (Forts.). — Från Iduns läsekrets: Hvad husmödrarna säga; af *Fru Lilli*. Från tjänarinnornas eget läger; af *En piga*. Hur ordna? Af *Hemkär*. — Ur notisboken. — David Thor; några drag ur en »reformators» lefnad; skiss för Idun af *Petrus Hedberg*. (Forts.). — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af *Sophie Linde*.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Den första stafvelsen med *andra* sammanbunden, Ett namn ses bilda, vanligt uppå hunden. På ett organiskt ting den *tredje* är ett namn, Och detta ting bär trådar i sin famn, Som snott sig snart kring hela mänskligheten Från kojan upp till högsta societeten.

O, hvilka stora, hvilka stolta minnen Om trogna hjärtan och om tappra sinnen, Om redobogenhet för pliktens bud Och kärlek till sitt land, sin kung, sin Gud, Det ligger i mitt *hela*. Man kan draga Därur så mången vacker hjältesaga.

F. M. C.

Anagram.

- 1) Ett namn, hvars klang är god, men omodernt tycks vara, Ty sällan väljs det ut bland namnens rika skara.
- 2) Hvad Sverige ädelt ägt, ja, som det ännu äger, Som stora dåd där gjort och bragt det mången seger.

- 3) En handling som behag åt vinterbostad gifver Och äga kan en makt, som fram maskiner drifver.
- 4) Du ser föräldrarna sitt barn det ofta göra: Ett felsteg annars lätt till ofärd kunde föra.
- 5) Det gjorde du dig först, när natten ro dig bringar, Ja, kanske ock en dag, när trötthet därtill tvingar.
- 6) Hvad ödet sällan kan, så att vi blifva nöjda, Ty allt för ofta vi för mera äro böjda.

J. S.

Namngåta.

H				
	d			
		n		
			n	
				e
				n

Begynnelsebokstäfverna på sex namn i almanackan bilda ett fruntimmersnamn.

Grouse.

Julklapps-gåta.

En ung fru mottog sistlidne julafton af sin man ett paket med följande påskrift:

De tu äro ett
Tillsammans de höra. —
Hvad så är förenadt
Ej skilja vi höra. —
När sida vid sida

De hårdt hålla samman,
De arbeta kunna
Med lust och med gamman.

Men skiljas de åt,
De maktlösa blifva,
De göra blott skada:
De stickas och rifva;
Och nytta och glädje
Alls ingen de göra,
Tills någon dem åter
Kan sammanföra.

* * *

Så låt oss af detta
Få lärdom, min gumma:
För oss *hålla samman*
Är lifvets summa!

Hvad innehöll paketet?

E.

Aritmogryf.

1	2	3	1	4	2
3	4	5	5	6	7
6	8	9	1	4	10
6	3	11	4	10	12
6	13	13	4	8	8
8	14	6	2	3	6
12	6	9	3	6	3
4	5	15	16	4	10
10	4	9	9	1	14
9	6	10	3	1	2

Begynnelsebokstäfverna, lästa uppifrån och ned, bilda namnet på en finsk sångerska, och slutbokstäfverna, lästa nedifrån och upp, namnet

på en norsk sångare. De vågråta raderna äro: 1) Del af Asien, 2) stad i Tyskland, 3) stat i Afrika, 4) ordform, 5) spelterm, 6) stad i Afrika, 7) stad i Mesopotamien, 8) kvinnonamn, 9) stad i Italien, 10) rumsprydnad.

Vanja.

Sifferlogogryf.

- 8 5 3 = Bland vassen.
- 7 8 1 10 = Vid stranden.
- 1 8 5 3 = I öknens.
- 6 2 3 8 = I boken.
- 3 8 5 1 = På balen.
- 1 7 8 3 8 = Ett substantiv.
- 7 8 6 4 = På åkern.
- 1 7 2 9 = Ett husdjur.
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 = Ur djurvärlden.

S. M. E.

Lösningar.

Logogryfen: »Öfverkontrollör»; öre, kontor, troll, föll, löfte, rent, flor, rek, tro, lön, Nero, elfvor, ört, öl, Otello, noll knot, ton, not, volt, klöfver, fo, eko, trolé, kon, krön, fot, lento, forte, norr, orre, kör, ko, koller, torr, korn, kronor, Loke, Leo, Elof, Rolf, Leon, Olof, Folke, Rörek, nöt, ro, öron, förtror, lökfrö.

Diamantgatan: R
P Y S
P A D U A
R Y D B E R G
S U E D E
A R E
G

Kapselgatan: Lille, Orsa, Enköping, Save, Mora, Möen, Basel, Nora, Riga, Norge, Vadstena.

PICOTS TVÄTTPULVER

»Lessive Phenix»

Klorfritt! Praktiskt! Billigt!

Säljes i $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ och $\frac{1}{4}$ kilo-paket med beskrifning & hvarje paket. Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm